

Nr 143.

Ankom till riksdagens kansli den 2 juni 1916 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av medel till bestridande av kostnader, som avses i § 63 regeringsformen. (1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 9 maj 1916 dagtecknad proposition, nr 245, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader, som avses i § 63 regeringsformen, använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta, utöver redan i enahanda ordning innevarande år till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel,

dels ett belopp av 42,000,000 kronor,

dels ock ytterligare ett belopp av 20,000,000 kronor att i fall av behov tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i nyssnämnda lagrum omförmälda kreditiv icke få lyftas.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

För tackande av kostnader av nu ifrågavarande art har riksdagen enligt skrivelse den 4 mars 1916, nr 27, ställt till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp, uppgående jämte redan för ändamålet under innevarande år förskjutna medel, till 18,000,000 kronor.

Kungl. Maj:t har nu begärt bemyndigande att för enahanda ändamål använda och av tillgängliga medel förskjuta ytterligare ett belopp av 42,000,000 kronor.

Av handlingarna i ärendet har utskottet inhämtat, att i beloppet av ifrågavarande neutralitetskostnader ingå beräknade utgifter vid armén för familjeunderstöd och avlöningar åt värnpliktiga med tillsammans omkring 11 miljoner kronor samt för underhåll av manskap och hästar m. m. med sammanlagt omkring 23 miljoner kronor. Utskottet får tillstyrka det av Kungl. Maj:t begärda bemyndigandet under framhållande, att orsaken till att kostnaderna för neutralitetsskyddet för år 1916 beräknats avsevärt högre, än för föregående år, är att söka däri, att en del av de under åren 1914 och 1915 beslutade utgifterna infalla

först under år 1916, samt att anskaffningskostnaderna för en del förnödenheter undergått en avsevärd prisstegring.

I sammanhang härmed har utskottet ansett sig böra uttala, att ersättning för vissa varuposter utav mera betydande omfattning, som anskaffats för krigsberedskapen, men som sedermera icke lämpligen böra bibehållas för krigsmaktens behov eller som användas för ändamål, för vilka i stat upptagna anslag äro avsedda, bör i sinom tid tillgodoföras neutralitetskostnadernas konto, ävensom att det alltjämt noggrant tillses, att de kostnader och personliga bördor, landets neutralitetsvakt måste kräva, begränsas till det verkligt nödvändiga.

Vad därefter beträffar det av Kungl. Maj:t ytterligare begärda beloppet av 20,000,000 kronor, har utskottet icke funnit anledning till annan erinran, än att beloppet synes kunna bestämmas till samma summa som det s. k. lilla kreditivet eller 15,000,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta, utöver redan i enahanda ordning innevarande år till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel,

dels ett belopp av 42,000,000 kronor,

dels ock ytterligare ett belopp av 15,000,000 kronor att i fall av behov tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i § 63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas.

Stockholm den 2 juni 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 142.

Reservationer:

av herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, K. V. Rydén, J. B. Eriksson, A. Anderson*, och *J. A. Ingvarson*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»För täckande — — — — — till 18,000,000 kronor.

Vidkommande det av Kungl. Maj:t begärda bemyndigandet att för enahanda ändamål använda och av tillgängliga medel förskjuta ytterligare ett belopp av 42,000,000 kronor har utskottet velat anföra följande. Av handlingarna i ärendet har utskottet inhämtat, att i förevarande belopp ingår en summa, som överbalanserats från 1915 års neutralitetsutgifter och för vilket följaktligen anslag till täckande bort begäras i samma ordning som beträffande övriga neutralitetsutgifter under år 1915. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra minska den begärda krediten med ett häremot svarande belopp. Vidare har det ej kunnat undgå att tilldraga sig utskottets uppmärksamhet, att den av Kungl. Maj:t äskade krediten grundats på beräkningar, som förutsätta väsentliga utökningar av de nuvarande inkallelserna av värnpliktiga till tjänstgöring som neutralitetsvakt. Då utskottet håller före, att en sådan utökning ej bör komma till stånd för annat än extraordinära ändringar i det nuvarande läget — för vilket fall särskilda medel här nedan anvisas — utan att tvärtom den nuvarande neutralitetsvakten bör kunna ej oväsentligt minskas, har utskottet ansett sig, efter beräkning, kunna nedsätta den av Kungl. Maj:t begärda krediten med sammanlagt 14,000,000 kronor eller från 42,000,000 kronor till 28,000,000 kronor. I sistnämnda belopp ingå kostnader även för vissa varuposter av mera betydande omfattning, som anskaffats för krigsberedskapen. I den mån dessa sedermera icke lämpligen böra bibehållas för krigsmaktens behov eller komma att användas för ändamål, för vilka i stat upptagna anslag äro avsedda, bör enligt utskottets uppfattning en omföring i räkenskaperna äga rum till förmån för neutralitetskostnadernas konto.

Vad därefter beträffar det av Kungl. Maj:t ytterligare begärda beloppet av 20,000,000 kronor har utskottet, vid det förhållandet att i en kritisk situation riksdagen omedelbart bör sammanträda, ansett sig böra förorda, att beloppet bestämmes till ungefär hälften av det s. k. lilla kreditivet eller 7,000,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må
bemyndiga Kungl. Maj:t att för bestridande av
kostnader för tryggande av rikets neutralitet använda
och av tillgängliga medel, mot framtida anmälån till
ersättande förskjuta, utöver redan i enahanda ordning
innevarande år till Kungl. Maj:ts förfogande ställda
medel,

dels ett belopp av 28,000,000 kronor,

dels ock ytterligare ett belopp av 7,000,000 kro-
nor att i fall av behov tagas i anspråk å tid, då till
följd av riksdagens fortvarande i § 63 regeringsformen
omförmälda kreditiv icke få lyftas.»

av herr C. G. Ekman.
